

Elvis ORBANIĆ, **Rudolf Zafran i vjerski život župe Žminj (1946. – 1963.)**, »Josip Turčinović« d. o. o. Pazin i Župa Žminj, Žminj, 2014., 94 str.

Autor dr. sc. Elvis Orbanić, poznat po pisanju o istarskim povijesnim temama, u ovom djelu prikazuje povijest svoje rodne žminjske župe u sedamnaestogodišnjem razdoblju poslije Drugoga svjetskog rata, kad je njezin upravitelj bio svećenik Rudolf Zafran. Zafran je zapamćen kao zauzet i marljiv župnik. »Knjižica donosi svojevrsan pogled u njegova nastojanja, njegovo svećeničko poslanje, što potvrđuju mnoga svjedočanstva. Ukratko, on prikazuje vjerski život i poneka društvena događanja tih 40-ih, 50-ih i početka 60-ih godina 20. stoljeća na prostoru župe Žminj, a dijelom i nekadašnje kapelanije Sv. Matej – Cere. Riječ je o historiografskom, stručnom djelu koje nas na čitljiv način uvodi u ne tako davnu prošlost kada je za crkvenog čovjeka – svećenika i čovjeka Crkve – laika bilo u društvenom smislu počesto neugodno, a ponekad i opasno, očitovati se Kristovim sljedbenikom«, piše u predgovoru Jordan Rovis, današnji žminjski župnik. Premda je dakle riječ o stručnom radu, autor se izražava popularnim stilom, a životnosti pridonosi slikovito pripovijedanje i brojni dijalektizmi. Posebnost rada su uvrštena usmena kazivanja mnogobrojnih živućih svjedoka, a knjigu obogaćuju i izvorne fotografije.

»Uvod« (8–9) ukratko iznosi povijest Župe Žminj i objašnjava zašto je u hrvatsku župu došao svećenik Slovenac. Naime, u Tršćansko-koparskoj biskupiji nedostajalo je svećenika hrvatske nacionalnosti, pa biskup za župnog upravitelja u Žminju 1947. godine postavljao Slovenca Rudolfa Zafrana.

Prvo poglavlje nosi naslov »Prve godine službe i prvi veliki zadatci« (10–30), a poglavito predstavlja materijalno djelovanje Rudolfa Zafrana u Žminju. Zafran je prvo bio na službi u Svetom Mateju (Cere), od 1940. do 1946. godine. Sveti Matej je u tom vremenu bio zasebna kapelanija Župe Žminj. Godine 1946. Zafran postaje upravitelj župe u Žminju te se seli u Žminj. Uslijed ratnih zbivanja Žminj je bio devastiran, uključujući i crkvu i župni stan. Vladala je glad i neimaština. U poratnom razdoblju župnik je pomagao koliko je mogao, skupljajući i dijeleći pomoć potrebitima. Svejedno je nekome smetao te je bio žrtva »diverzije« na biciklu, koja je dovela do teške ozljede od koje se dugo oporavljao. Ipak, u vremenu režimskog pritiska na Crkvu i njezine službenike, Rudolf Zafran nikad nije doživio drastične mjere represije. »Razlog tomu možemo tražiti u krotkosti njegove naravi, umješnosti u komunikaciji, ali i moguće marketinške promišljenosti ondašnje vlasti«, zaključuje autor. No više puta Zafran biva mobiliziran i pozivan na vojne vježbe. Tako je jednom takvom prigodom 1953. godine bio poslan u Zagreb da sudjeluje na skupštini »svećeničkoga staleškog udruženja«, koje nije imalo crkvenu potporu. Čak je dobio od države na dar i kolar, ali ga nije htio staviti za tog odlaska u Zagreb, iako ga je inače uvijek nosio.

Bez obzira na teške okolnosti, kao, naprimjer, oduzimanje župne zemlje, župnik uspijeva obnoviti crkvena zdanja te je 1951. godine blagoslovljena obnovljena župna crkva, a 1953. godine započinje gradnja novoga župnog stana. Te godine je Zafran i službeno postao žminjskim župnikom, dok je ranije bio župni upravitelj. I sam župnik bio je uključen u radove, koji će potrajati sve do 1961. godine. Sa župnikom je cijelo vrijeme stanovala njegova sestra Ivanka, koja mu je bila domaćica, a brinula se i za crkvu.

Poglavlje »Vjerska živost« (31–76) govori o duhovnom djelovanju župnika Zafrana, ali prikazuje i opći život župe, naročito pučke pobožnosti. Župnik Zafran je nastojao preda-

vati vjeronauk u školama na području župe, iako mu je to često bilo zapriječeno, sve dok nije nastupila potpuna zabrana vjeronaučne nastave u NR Hrvatskoj 1952. godine. Tad je preostala samo katehizacija djece u crkvama, župnoj i dvjema filijalima, u čemu je tijekom praznika od 1946. do 1949. godine župniku pomagao i bogoslov Ivan Krajcar. Ivan Krajcar je 1946. godine obnovio i crkveni zbor. Inače je župnik održavao vjeronaučnu pouku za svaki razred jedan sat tjedno. Djecu je okupljao i na razne druge aktivnosti, naročito dječake za ministriranje. Njegova briga za duhovna zvanja prepoznaje se u deset mladih misa u župi za njegova župnikovanja. U nastavku poglavlja iznose se primjeri materijalne pomoći i druge podrške župnika i župe pazinskomu sjemeništu te žminjskim sjemeništarcima i njihovim obiteljima, izloženima teroru komunističkih vlasti. Navode se i podatci o broju primatelja pojedinih sakramenata po godinama. Uz broj krštenih daje se i statistika najčešćih imena davanih djeci na krštenju. Što se tiče sakramenta bolesničkog pomazanja, naglašava se župnikova revnost da ga podjeljuje u svakom dobu dana, kad god bi ga pozvali bolesniku, u bilo kojem župnom zaseoku, kamo bi odlazio biciklom.

U župi su svake nedjelje bile tri mise, dvije u župnoj, a jedna u crkvi svete Marije. Sve tri su bile veoma posjećene te se smatra da je oko 65% župljana redovito pohodilo misu nedjeljom za Zafranova župnikovanja. Njegove propovijedi bile su katehetski usmjerene i dobro prihvaćane. Jednom mjesečno bi dolazio i franjevac iz Pazina slaviti misu na staroslavenskom jeziku. Pazinski franjevci su vodili i treći franjevački red, a u župi je djelovala i bratovština Majke Božje Karmelske.

Tradicijski je u Žminju postojalo nekoliko javnih procesija u godini, ali su 50-ih sve zabranjene, iako se je župnik svojski trudio da ih se odobri. Osim zabrane procesije, vlastodršci su na razne načine pokušavali omesti i bogoslužje. Naprimjer, puštali bi na ulici glasnu glazbu na zvučnik tijekom mise ili bi u crkvu ulazili razni provokatori praviti nered. No 1961. ponovo je obnovljena tijelovska procesija po ulicama. Za svetkovina su u popodnevним satima bile uobičajene svećane večernje za puk na hrvatskom jeziku, koje su bile izuzetno posjećene.

Od ostaloga ističe se prikaz kako su izgledali sprovodi u tom vremenu te ocjena o visoko moralnu načinu života župljana, iako se prenose riječi samog Zafrana gdje se žali na nestanak tradicije i rušenje morala. Vrlo je zanimljiv i događaj kad je župnik sam povezo odsječen prst jedne djevojke, koji je potom potpuno zarastao!

Završno poglavlje, »Odlazak iz Žminja« (77–80), već naslovom najavljuje svoju temu. Rudolf Zafran prestaje biti župnik u Žminju 1963. godine te odlazi na službu u Sloveniju. Osjećao je da u svojim godinama ne može više voditi tako veliku i zahtjevnu župu, mada je nakon toga još više od trideset godina bio aktivan u župničkoj službi. »Premještaj je Zafranu teško pao, iako se na taj čin odlučio bez prisile.« Plakao je na rastanku, a i župljanima je bilo teško, jer su ga voljeli i cijenili zbog njegove humanosti i pobožnosti. »Zaključak« (81–82) donosi pregled cijele knjige te ocrta besprijekoran Zafranov značaj, na temelju njegova života i djelovanja u Žminju. Ocjenjuje se da je Zafran bio poglavito duhovni pastir svoje vjerske zajednice, a ne politički aktivist ili kulturni djelatnik. I taj je apostolski rad onda i donio mnogobrojne plodove.

Na kraju autor donosi nekoliko priloga (84–87), kao što su popis žminjskih župnika od 1690. godine do danas, kronologija važnijih događaja u župi te kratak životopis Rudolfa Zafrana.

Josip Sinjeri